

RECENZIJE ALBUMOV V REVIMI MUSKA

2006

FOO FIGHTERS

Skin and Bones: Live Acoustic

Grunge, če izvzamemo Pearl Jam kot žive legende, je šel v dve smeri. Eno stran predstavljajo Kanadčani Nickelback, ki so jim lestvice naklonjene, mulci pa nimajo nobenega problema s tem, da se pojavijo v MTV Cribs in od zunaj ter od znotraj razkažejo posladkano bogate vile, ki so si jih v nekaj letih delovanja že lahko privoščili na podlagi avtorskih pravic. Uspehe so želi najprej z uspešnico svetovnega formata How You Remind me, nadaljevali s Spider-Manovim Herojem in jih sedaj kronali s tremi Billboardovimi nagradami, med drugim za najboljši rock album leta (lanski All the Right Reasons). Taisto prireditvev so zaključili skupaj s Kidom Rockom in bradačem iz ZZ Top, Billyjem Gibbonsom, toda ali je prodoren vokal in hripavo spoliran zvok res že dovolj, da si grunge? Žal ne.

Drugo stran žanra predstavljajo nič manj znani, vendar mnogo bolj živahni in eksperimentalno nastrojeni Foo Fighters, ki preko Davea Grohla nadaljujejo približno tam, kjer je končala Nirvana. Le približno, čeprav Grohl ni samo nekdanji bobnar te senzacije iz Seattla, temveč je z zadnjim dvojnimi albumom In Your Honor dokazal, da mu ustvarjalna sapa tudi po dvajsetih letih na sceni ne pojenja. Potem ko se je na skupino ves čas lepila nostalgija po Nirvani, so štirje muzikalični bojevniki fuja dolgo iskali samosvojost in šele s prepoznavnimi uspešnicami kot so Big Me, Best of You in D.O.A. počasi, od albuma do albuma, nabirali točke. Vse skupaj je kulminiralo v trenutek največjih uspešnic, ki so se jih Grohl, Mendel, Hawkins in Shiflett odločili odigrati v živo, v nepriključeni, izštekani verziji. In na plano je prišlo nekaj zanimivosti. Človek namreč redko sliši z distoržni naspidirane komade v njihovih izvornih različicah, takšne kot so verjetno nastali ob svojem rojstvu na preprostem kosu lesa, imenovanem kitara. Šele takrat je zares slišati, od kod avtorjem navdih in kje se napajajo.

Na živih posnetkih s Skin And Bones, kjer sta 'kost in koža' zgolj metafora za glasbo brez olupkov, se pojavi nekaj country skladb in tipičnega ameriškega kitarskega rocka, ki je bil bolj značilen za alternativne skupine v devetdesetih (Lemonheads, Dinosaur Jr. ...), danes pa ga ni prav veliko. Ameriška podtalna scena skuša namreč ugajati Veliki Britaniji in nasploh Evropi in je postala v veliki meri popolnoma pobritanjena. Navsezadnje ne čudi, da so se mnogi izvajalci, vključno s trenutno vročimi The Killers, začeli zgledovati po The Smiths, The Cure, in da prek Green Day iščejo tla, iz katerih so zrasli Sex Pistols ter The Clash. A resnici na ljubo na ameriških lestvicah kraljujejo izkušeni oziroma pokojni veterani kot na primer Frank Sinatra, Tony Bennett, James Brown, The Beatles, Eric Clapton & J. J. Cale, U2, Mark Knopfler & Emmylou Harris ter Bob Dylan. Znotraj te zgodbe so Foo Fighters samo še en dokaz, da je treba teči na dolge proge, v prvi vrsti zase in tisto, kar ti najbolj leži. Le tako začneš v nekem trenutku tudi z najbolj preprostim izrazom izstopati iz morja povprečnosti. Skin and Bones je prima reč!

BLOC PARTY

Weekend in the City

Pri mojih sedmih letih smo se preselili iz mesta v predmestje in kasneje sem še dolgo obiskoval starejši sestrični, ki sta živeli v dvanajstnadstropni stolpnici na Celovški cesti v Ljubljani. Nikoli ne bom pozabil zatohlega stopnišča, po katerem smo se mulci podili. Na hodnikih je redno smrdelo po pljunkih, na tleh so bili poteptani žvečilni gumiji, včasih, v nedeljo, je bilo dvigalo ravno počiščeno od sobotnega nočnega bruhanja, vedno pa so bile njegove kovinske stranice obdrsane in popisane z anarhističnimi simboli in slogani. V kleti je delovala mladinska soba, kjer je vadilo kar nekaj bendov. V sosednjem bloku so bojda nastajali Videosex. Zame je bila tista stolpnica neznansko klavstrofobično doživetje betonske sivine in paranoje mestne prenatrpanosti.

Vtise iz tistega okolja sem nekako pozabil, vse dokler nisem dobrih dvajset let kasneje slišal albuma Silent Alarm skupine Bloc Party iz Essex. Videospot So Here We Are me je spomnil tudi na desetine podzemnih skupin pod okriljem založbe Creation iz devetdesetih, z Ride, My Bloody Valentine, Teenage Fanclub in The Jesus and Mary Chain na čelu. Ko pa mi je na ušesa prišel celotni album, me je presunil, saj so preko njihove glasbene konstrukcije in izpovedi mahoma prišla na površje občutja iz šišenske stolpnice. Postpunk je tako dobil še ene brezkompromisno hrupne, eksperimentalno-virtuozne, a tokrat tudi melodične glasnike, ki v časih vsesplošne glasbene ne puščajo dvoma o inovativnosti in neponovljivosti. In to tako na prvem, kot tudi na drugem albumu, ki ima vsaj zame nadrealistično smiseln naslov – Vikend v mestu.

Kdo naj bi torej prišel v mesto? In od kod? In kaj naj bi tam doživel? Lov na čarovnice? Hunting for Witches je druga skladba na albumu. Ali pa je tak lov doživel, preden je prišel v mesto? Kele Okereke, temnopolti sin nigerijskih študentov in nekoliko sramežljivi frontman ga je, če ne drugače, doživel, ko so se začele pojavljati prve špekulacije o njegovi homoseksualnosti. Da ne govorimo o bremenu, ki ga je rasno nenaklonjeno okolje naprtilo mladeniču, ki je napisal tudi nedvoumno pesem Where Is Home? Okereke je kot mladostnik vedno čutil, »da se mu v pubu lahko zgodi marsikaj slabega,« zato tja ni zahajal. Pa tudi kar se cerkve tiče, jo je bil do dvajsetega leta primoran obiskovati, »kar je absurdno. Nikdar nisem videl smisla v tem, da grem enkrat na teden v stavbo, kjer se potem več kot eno uro na smrt dolgočasiš, ko nekdo pridiga. Potem pa se vrneš v običajno medtedensko življenje, kjer te razjeda nejevolja tako kot kogarkoli drugega.«

V enem od intervjujev pred izidom morda celo najbolj pričakovanega britanskega albuma tega leta poleg Arcade Fire, Radiohead in Ircev Snow Patrol je o aktualni glasbeni sceni povedal: »Ne verjamem, da samohvala – ta superpretirana aroganca frontmenov skupin Kasabian ali pa Razorlight med ljudmi naleti na odobravanje. Morda trenutno, toda čez deset let te skupine ne bodo nič več kot zgodovinska opomba. V sebi ne poznajo nobenega pravega razcepa, nobene prave borbe.« Morda. A kje bodo čez deset let Bloc Party? Kultnost se jih drži od prvega dne in ker ne kažejo izprijenosti v površno dojetje življenja v sebi in okrog sebe, se jih bo ta pridevnik držal vse dokler jih bo kdo omenjal in poslušal.

Tudi tokrat ne bi pretirano razčlenjeval posameznih komadov, s katerimi je Okereke razčlenil vikend v mestu. Gre za opevano spolzki teren 'drugega albuma', in to se mu tudi pozna. Toda če bi zamenjal vrstni red obeh plošč, bi tako ena kot druga bili izvrstno zaokroženi celoti, na kateri med izrazito nervoznimi, vsega zmožnimi in obenem skrajno melodičnimi kitarškimi rifi blestijo ritmični presežki, kakršne zlahka primerjamo z Ride in Siddharto.

THE KOOKS

Inside In/Inside Out

'Kook' je 'bedak'. Nekateri ljudje pravijo, da s takimi ne velja zobati češenj, ker se njihove norčavosti lahko naležeš. Vendar The Kooks niti niso tako norčavi, kot se razglašajo. Pravzaprav je polovica njihovih besedil takih, kot da bi jih zadela Amorjeva strelica, najstniško-ljubezenskih torej. Po drugi strani pa dajejo od sebe – predvsem ritem sekcija – zvok in melodiko na ravni najbolj zrelih rockerjev hitrega tempa, tako da ne veš, kaj se je/bo pravzaprav zgodilo. Če ne bi bil pevec glas rahlo pomehkužen, bi celo zapisal, da so glasbo začeli s podobno liriko kot The Beatles, ampak to ni to. Drži da je melodičnost največji adut The Kooks, in da znajo biti že na prvencu bolj vituozno grobi od Hroščev, so pa preveč podobni vsej današnji hiperprodukciji otoškega alternativnega zvoka. Ta v resnici ne pomni tako obširnega razcveta, hkrati pa je vprašanje, kdo iz množice obetavnih izvajalcev misli dovolj resno. The Kooks imajo verjetno večji potencial od večine ostalih, toda imeli so ga tudi liverpoolski The La's in se že po enem albumu brez pevca in veličastnega tekstopisca Leeja Maversa preobrazili v Cast in zbledeli. Vprašanje je, če bodo The Kooks kdaj sporočilno zmožni premikati gore, zmanjkati pa bi jim utegnili tudi pri vokalu. Kljub temu je prijetno prisluhniti predvsem odmevom včasih velikih The Kinks, na trenutke pa bi lahko prisegel tudi na to, da sem določen kos katere od pesmi slišal pri The Strokes. Oboji so si podobni tudi v tem, da se ne sramujejo lokalnega slenga, v katerem pojejo – američani po njujorško, angleži po londonsko. Če sem bolj natančen – The Kooks prihajajo iz Brightona, obmorskega mesteca južno od prestolnice, ki je center angleške alternativne medicine in sploh drugačnega pogleda na stvari. The Kooks so na ponotranjenem prvencu (naslov pravi, da znotraj in zunaj potujejo le vase) ponudili široko paleto možnih smeri in pol leta ostali med dvajseterico najbolj poslušanih albumov v VB. Čas pa naj pove, kaj bodo od tega odnesli sami in kaj vrnil poslušalcem.

ARCTIC MONKEYS

Whatever People Say I Am, That's What I'm Not

Karkoli bom napisal o tej zasedbi, ne bo držalo. Tako so z naslovom svojega prvenca vsaj napovedali štirje mladeniči iz Sheffielda, ki so, podobno kot pred časom Bloc Party, zatresli svet britanskega podzemlja na manj pretenciozen način kot denimo Franz Ferdinand ali Keiser Chiefs.

In kje se je vse sploh začelo? Z Gonzovo (MTV2) 'pokaži kaj znaš' turnejo, kjer so se izkazali kot resen ulov, nato pa je naše daljince umiril banalno preprost posnetek očitno zelene skupine, ki je sekala kot nekdanj Pete Townshend in njegovi The Who z nevrotično in virtuozno naspidiranostjo. Toda sploh ni šlo za pravi videospot in tudi za koncertni posnetek ne. V nekem brezizraznem studiu so pač zabeležili v živo odigran komad *I Bet You Look Good On The Dancefloor*, ki je bil brezhiben, odbrenkan s sproščenim trudom in s takšnim zanosom, da sta mlademu pevcu in bobnarju (back-vokalistu) jezika nenehno visela skozi zobe. Hitro, divje, nenarejeno.

Glede na to, da je alter do danes že dodobra prestopil v mainstream (toda ostal indie), ni bilo več daleč do uresničenja nekdanje prerokbe Franka Blacka, da bo opica vnebovzeta. Preden je album izšel, je že bil prvi na Amazonovi lestvici, pa tudi mala plošča je več tednov kraljevala na britanski lojtri. Z zanimanjem smo pričakovali, kaj bomo še slišali. Arctic Monkeys so s celotnim izdelkom demonstrirali novo suverenost odpadniškega segmenta trenutne najstniške generacije, ki ji svetovni mir ni prva prioriteta (ker ga še sami nimajo).

Skladbe so robustne in melodične, ta robustnost pa spet ni načrtovana ali sproducirana. Iskrena je in nič več kot to. Fantje so si pustili več muzikaličnih izhodišč kot denimo hripavi The Strokes, ki so na aktualnem, tretjem album dokaj blede. Odrezavi britanski četverec v razslojenih aranžmajih odleti tudi v ska (*A Certain Romance*) in v počasnejše songe (*Riot Van*) in se mu ne zdi problematično postati plesni nadomestek (*Dancing Shoes*) za razmahnjeno dance glasbo, ki je v klubih zažigala zadnje desetletje. Muska jim očitno pomeni en velik eksperiment izhoda iz nereda življenja, pomembno pa je, da so zanj nadarjeni in da najprej eksperimentirajo sami na sabi.

BEN HARPER

Both Sides of the Gun

Predzadnji Harperjev studijski album *Diamonds On The Inside* (2003) je bil sprejet toplo. Na radijskih postajah je s pesmima *Diamonds On The Inside* in *With My Own Two Hands* ujel val ter se mu prepustil kot Jezus, za katerega v eni od pesmi z novega albuma pravi, da bi moral namesto hoje po vodi poskusiti surfati na njej. V Kaliforniji za blaženost verjetno res ne rabiš drugega kot ocean.

Če bi Harper kdaj v roko prijel pištolo, bi na eni strani tega orožja bila ljubezen ter na drugi sovraštvo. Tako vsaj nakaže na zadnji dvojni stvaritvi, desetem albumu po vrsti. Prvih osem pesmi je odločno zasanjanih. Melos dosega in mestoma presega prejšnje albume, toda besedila niso kaj dosti več kot romantična. Je pa nekaj posebnega v tem, kako Harper oblikuje glas. Včasih je v njem slišati Cata Stevensa, včasih Willsona Picketa, včasih Micka Jaggerja, včasih Lennyja Kravitzja. Vokalna barvitost pride še bolj do izraza na drugem cedeju, ki je trši in kot smo pri Harperju že vajeni, ponudi lep kupček preroških rim in presenetljivih besednih zvez. Druga stran pištole je med drugim uperjena proti Bushu, ki je za kritičnih pet dni ob orkanu Katrina popolnoma pozabil na jug Amerike (*You don't fight for us / But expect to die for us / You have no sympathy for us / Still I cry for you*), proti iraški vojni (*You're too young to know / That you're too young to go / There's no freedom to be found / Lying face up in the ground*) in nasilju nasploh, kot v pesmi *Please Don't Talk Murder While I'm Eating*. Ben preseneča z nepotvorjenim rock'n'rollom ter rhythm&bluesom. Zaigra ju brez obremenjenosti, kot da bi se glasbena zgodovina začela danes, zato ni čudno, da ga vabijo k številnim sodelovanjem, tako glasbenim kot aktivistično-človekoljubnim. V nasprotju z zadnje čase bolj popularnim akustičnim kolegom Jackom Johnsonom Ben Harper ponuja mnogo širši spekter zvočnega in sporočilnega izraza.

BRIGHT EYES

Noise Floor: Rarities 1998-2005

Projekt Bright Eyes bi se lahko rodil, če bi Kurt Cobain v peklenskih nebesih rocka sproduciral pesmi, ki bi jih na aranžmaje Simona, Garfunkla & Willieja Nelsona zapel Robert Smith, korekturo besedil izpod peresa kogarkoli pa bi opravila Tom Waits in Leonard Cohen. Na koncu bi stvar začinil Jerry Seinfeld, prepričan, da je v songih ohranil dovolj originalnosti. Ali kot poje Conor Oberst, resnični Bright Eyes: »... I could have been a famous singer / If I had someone else's voice / But failures always sounded better / Let's f*** it up boys, make some noise ...« Toda Bright Eyes niso enkratni projekt, temveč zasedba, ki je kljub relativni mladosti doslej izdala že šest studijskih plošč.

Igrajo žalostni country, kar se lahko zdi tudi protislovje, toda v tem oziru so edini resni nasledniki Johnnyja Casha. Z vokalom, ki dejansko spominja na vokalista britanskih The Cure, dosežejo groteskno glasbeno zvrst, sporočilno ukrojeno po velikemu pesimistu med humoristi, Marku Twainu. Enostavni so in čustveno neposredni. Ravno toliko prizemljeni v šansonu in hard coru, da ne postanejo fantazijski gothic. Oberst je mojster v tem, da prek besedil pomaga poslušalcu najti empatijo do samega sebe. Verjetno je v tem nekaj Dylanovskega in prepotrebnege, ko se svet ovija v celofan zabave in se alternativa pod oznako 'alternativa' prodaja samo zato, da bi bila še bolj 'mainstream'. Velike založbe promovirajo svoje 'neodvisne' zasedbe, toda Bright Eyes živijo v nekem drugem svetu. V ameriškem rocku so to, kar so tudi v ameriškem countryju – marsovci, vzgojeni na Nebraski (spomnimo se Springsteena). Oberst je bil že pri trinajstih označen za mladega rock genija (rojen leta '80) in morda edini, ki mu v verbalnih spretnosti znotraj mlajše generacije ameriških muzikaličnih poetov lahko parira, je Eminem, ta pa se je začasno zleknil na dolarsko perjanico in se začel rediti.

Zadnja albuma Digital Ash in a Digital Urn ter I'm Wide Awake, It's Morning sta izšla v začetku leta 2004. Na prvem se je Oberst – kar mu včasih zapaše – poigral z elektroniko in elektriko, medtem ko je drugi album zrela akustična mojstrovina, ki k poslušanju vabi zaradi inteligentnosti verzov in vročičnosti srca. Zasedbo bogatijo nujni ženski in moški back-vokali. Noise Floor pomeni predah pred novimi izvirnimi posnetki. Je izbor prezrtega gradiva, posnetega bodisi v studiu, bodisi na nastopih, ali pa kar na vajah. Uporabljaš ga lahko izključno za intimno uporabo, saj če so v preteklosti mnogi avtorji že parodizirali pojav 'hita', so to satiro Bright Eyes vzeli zares. Snemajo namreč hite, ki si ne želijo uspeti. Hite, ki bodo dobili predpono mega- samo pri zvestih poslušalcih in bistveno manj na radijskih in televizijskih valovih. Čeprav ... kdo ve, kaj bo prinesel naslednji studijski album. Lahko človek postane preveč zrel, ne da bi začel gniti?

DAVID GILMOUR On An Island

Kot na ovitku, tako tudi na ploščku. Glavni vokalist Pink Floydov je po dvaindvajsetih letih v tretje obsedel na samotnem otočku (skali) in kot divji volk zatulil polni luni v obraz. Njegova matična skupina je zadnji album posnela pred dvanajstimi leti, takrat nadvse uspešno koncertirala in se ob lanskem gigakoncertu Live8 za kratek trenutek zgodovine znova spajdašila z nekdanjim sodelavcem Rogerjem Watersom. Le-tega že več kot dve desetletji ni bilo v njihovo družbo, mistični eksperimentalisti pa so se vidno postarali. Šestdesetletni Gilmour zdaj vsako jutro vozi v šolo tri majhne otroke, med njihovim poukom pa je sestavil enega najbolj ambientalnih rockerskih albumov zadnjih let. Brez zadržkov je nadaljeval v enakem vzdušju, s katerim je zaključil pisanje Division Bell (The grass was greener / The light was brighter / With friends surrounded / The nights of wonder) in vseh deset novih pesmi popeljal v zmerno počasno melanholijo, ki je v skupini morda nikdar ni mogel docela izpovedati. Širino zvoka mu je poleg visoko zvonečih kitar, uglašeni na floydovski zven, s svetlikajočimi se orkestracijami pomagal graditi filmski veteran Zbigniew Preisner. Slednjega poznamo po večletnem rednem angažmaju pri filmih pokojnega velikana evropske kinematografije Krzysztofa Kieslowskega, s katerim sta tvorila ustvarjalni tandem, kakršni so bili v filmskih sferah vedno navzoči.

Besedila na albumu so ezoterična, kot da bi se David usedel z Enyo na obrežje reke blizu njene graščine in bi se skupaj namenila svet rešiti z lučjo poezije. Še bolj pa je On An Island sporočilno in zvočno podoben morda najbolj dovršenemu albumu Chrisa Reea – On The Beach, ki pravzaprav nosi zelo soroden naslov. Solo kitara na obeh poseblja ptice, klavir tekočo vodo, klaviature nebo, ritem pa človekovo hojo za dnem. Gilmour se je s počasnimi melodijami podal na kratko ameriško turnejo, za katero pravi, da ji želi uspeha, toda predolgo niti ne more biti zdoma, saj ga bolj kot občinstvo potrebuje mularija. Publika si ga bo pač lahko privoščila doma in kot kaže – si ga – saj prodaja albuma blesti. Ste vedeli, da je Dark Side of the Moon drugi najbolj prodajani album vseh časov?

EDO MAAJKA Stig'o Čumur

Tretji CD prvega raperja Balkana je po osnovnem konceptu rudarski, kar se najprej odrazi na grafični plati izdelka. Na drugi strani zvezčiča avtor to pojasni s posvetilom duhu rudarstva, ki da je neizbrisen del njegovega življenja, s tem pa bolj kot kadar koli doslej razgali svoja avtorska, socialna in vrednotna izhodišča. Kadar raperji postanejo rudarji, na plano prinašajo dragocene rudnine. Ni naključje, da so ravno raperji tisti, ki so morali, tako kot to počnejo hrvaški Elemental, Srb Marčelo (njegov drugi album Puzzle Shock! leti mnogo dlje od kopice raperskih izdelkov iz regije) in tudi nekateri drugi začeti presegati razlike med balkanskimi narodi. Kot da hipijem, ki so postali japiji in pankičem, ki so postali tajkuni, ne zaupamo več in resnejšo angažiranost pričakujemo le še od gostobesednih recitacij (ki – resnici na ljubo – črpajo tudi iz politike).

Edo Maajka ne skuša pisati hitov, pa čeprav ni težko sprejemati njegovih sporočil. Če je s prvim albumov Slušaj mater presenečal (Prikaze), z No sikirikijem širil pozitivnost (Mater Vam Jebem), je na tretjem postal zreli zajebant brez public in je poleg komentarjev o stanju na Balkanu včasih tudi jezno prizadet (Moš me pljuvat', Rek'o sam joj), ganljiv (za Mirzu) in stisnjen v kot s strani popa (Moj cijeli život, Stvoren za rep, Severina). Pri posameznih pesmih se pojavi četica kooperantov, od pevke Remi (Elemental) do TBF, Dina Šarana, Ajsa Nigrutina itd. Posebej pozitivno je, da so v ovitku nanizana besedila, edini resni očitek pa je, da se Edo v zvočnem smislu ponavlja.

KASABIAN Empire

Linda Kasabian, po kateri naj bi se imenovala zasedba iz Leicestra v Angliji, je bila ljubica zloglasnega Charlesa Mansona, obsojenega za umore iz skrajnega verskega prepričanja. Bila je tudi ključna priča na sodišču in na podlagi njenega zaslišanja so oblasti spravile v ječo glavne storilce krutih sektaških umorov leta 1969. Kasabian pravijo, da jim je ime zvenelo dobro, vendar gre morda vendarle za večjo podobnost z ozadjem, v katerem se je ime pojavilo. Njihova glasba je namreč elektronsko-kitarski hrup, ki bi ga lahko uporabili, če bi naredili muzikal na temo uličnih protestov.

Prvi album istoimenskega naslova jih je z videom Processed Beats – obljubo nasledstva Stone Roses ali pa Happy Mondays – izstrelil v MTV2 orbito, izkazalo pa se je, da niso niti preroški (prvi) niti zabavljaci (drugi), temveč kričaško prodorni z močnimi himničnimi refreni, ki jih krasijo podložene melodije sproščenih glasilk iz ozadja. S prvega albuma je izšlo kar pet singlov, zato ni bilo težko čakati, kaj bo sledilo. Oasis so jih najeli za predskupino, Kasabian pa so hkrati s turnejo pripravljali gradivo za novo ploščo, z naslovom Empire (Imperij). Ime zveni sodobno in aktualno, glasba morda manj, sploh če na hitro pogledamo zadnji dve desetletji angleške indie scene, kjer smo do danes slišali že ogromno tega. Prva razlika med Kasabian in že davno pozabljenimi alternativnimi bendi je ta, da so v tem trenutku oni tisti, ki so koncertno, videospotsko in medijsko bolj dejavni, druga razlika pa v tem, da so dokaj hitro obogateli in le čas bo pokazal, koliko bo zdaj v njih še ostalo resničnih revolucionarjev. Morda se bodo kaj kmalu znašli na smetišču glasbene zgodovine, spodobno preskrbljeni.

Toda tudi če bodo Kasabian delali slabe albume, bodo vedno znali narediti kakšen dovolj zanimiv štiklc, ki bo izstopil; ne gre jim namreč oporekati dejstva, da premorejo skrivni recept za prežetost etra z določenim težavnim vzdušjem, na katerega v življenju pogosto naletimo. Kasabian to vzdušje socialnega pritiska naredijo le še bolj melodično. No, morda pa bo njihovo prihodnjo pot rešilo ravno to.

KEANE

Under the Iron Sea

Leta 1999 so se štirje pobje preselili v London z namenom, da uspejo. Toda šele ob kasnejšem celjenju ran na neki francoski kmetiji, so se z enim članom manj in ob novem gradivu, s katerega so postopoma izpadale kitarske linije, zavedli, da v temi tipajo za novim zvokom. Januarja 2003 so izdali prvi CD singel za zakotno hišo Fierce Panda, plošček torej, ki so mu do albuma sledili še štirje drugi singli. Koncerti so bili vse bolj polni in zasledile so jih resnejše založbe. Med ponudbami so se odločili za tisto, ki jim je pustila največ ustvarjalne svobode, in za enako, kot jo imajo U2 (Island). Leta 2004 so izdali Hopes And Fears, album, ki je preplaval svet, bil prodan v 5 milijonih izvodov in jim prislužil kup britanskih strokovnih in nagrad publike. Vse zaradi novega zvoka? Jap. Lahko bi mu rekli klavirska psihadelija, med-oblaki-leteča lirična fantastika, nikdar (do)končano plezanje po atomih in molekulah melodije, hoja po vodi harmonij in oktav. Rock brez kitar. Jajca brez jajc. Na Live8 so bili prve zvezde občinstva. Štadion se je šel karaoke brez kriljenja z rokami, skakanja in zviranja.

Sledilo je pričakovanje nadaljevanja, a vedelo se je, da Keane ne morejo zgrešiti. In tudi če bi, kako bi lahko? Ko enkrat izgubiš kitare (in pri tem uspeš), nimaš več kaj izgubiti. Under the Iron Sea je logično nadaljevanje brez pretresljivega razvoja, povedano drugače – še več istega. To je slabo ali pa dobro, odvisno od tega, kako vam zvenijo v osnovi. Sorodnosti na prvo žogo, ki bi jih bilo mogoče najti v današnjem glasbenem svetu, so Rufus Wainwright in Coldplay. S podobno naravnanimi grli in klavirskimi postopi jadrajo na nekih sorodnih valovih. Če je prvi album Hopes And Fears navrgel sedem singlov, ki zlezejo v ušesa, preden se tega dobro zaveš, jih drugi ne bo. Dve leti je pač premalo časa. Veljalo bi staviti »zgolj« na kakšnih pet. Naj vidim, koliko preroka je v meni ... Poleg U2-jevske Is It Any Wonder, bodo radijske postaje vrtele še Nothing In My Way, Leaving So Soon, A Bad Dream, Crystal Ball in Try Again. Pri Keane ne gre za »preizkušene formule«, saj trio eksperimentira znotraj svoje niše, kar bo verjetno počel dokler se bo komu zdelo dovolj posrečeno. Že na dosedanje njihove single pa se je pilepilo toliko bonus komadov, da bodo tudi ti prej kot slej zakompilirani in mogoče se bo to zgodilo že v času do naslednjega albuma. In za konec – tudi vizualno se Keane držijo minimalističnih dizajnov bogatih barv in ustvarjajo lastni likovni- in videosvet.

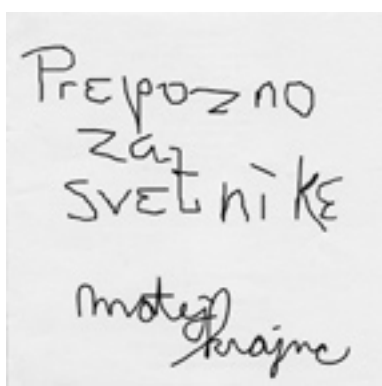

MATEJ KRAJNC

Prepozno za svetnike

Poznamo ga kot resnega prevajalca največjih poezij, ki jih je kdaj ovil kitarski zven in kot prevajalca ter komentatorja popularnoglasbenih zgodovin in sedanjosti. Kljub več kot ducatu pesniških zbirk, več kot ducatu posnetih albumov, številnih kantavtorskih nastopih in dveh romanih ga po teh dejavnostih morda poznamo nekoliko manj. Razlog je v specifični velikosti domačega trga, ki ga je Matej zaenkrat zaobšel, kot da bi bil odločen, da se mu prikrade izza hrbta. Albume, ki jih snema, v glavnem izdaja v okviru KUD-a Štempihar, dobite pa jih lahko na obsežni spletni stani www.matejkrajnc.com. Kaj povedati o tej gori izdelkov in neverjetni plodovitosti? Nekako sovpadе z občo hiperproduktivnostjo današnjega časa, ki se pod Alpami odraža dokaj specifično. V barcelonskem mesečnem vodniku po kulturnih prireditvah ni niti 30 odstotkov tega, kar je na voljo v Ljubljani in njeni okolici, kljub temu pa je občutek, da si vstopil v mesto kulture, tam močnejši. Podobno bi Krajncu težko naredili naziv slovenski Dylan (tega je nekoč že prejel Vlado Kreslin), Orbison ali karkoli podobnega. Spričo dejstva, da svojega ustvarjalnega zanosa ne namerava zavirati, je na neizogibni poti, da postane slovenski ... Matej Krajnc – edinstvena glasbena in kulturna persona. Pevčevo besedišče je mojstrska zakladnica, ki skoraj nikoli ne izgublja na spevnosti. Morda ji manjka le bolj odločne glasbene spremljave in malce hripavega rockerskega dinamizma, s čimer bi katera od pesmi lahko postala tudi hit in družbi od nekoliko bližje pokazala ogledalo. Albumi so si dejansko podobni, kar pa ne zmanjšuje njihovega sporočilnega naboja. Le-ta se elektri z evangelijskimi, zgodovinskimi in literarnimi motivi. *Prepozno za svetnike* je poslušljiv in minimalističen posnetek (kitara, orglice, glas), ki ponuja trinajst novih zgodb.

Pri Krajncu me sicer najbolj fascinirajo prevodi starih Cohenovih, Waitsovih, Elvisovih ... besedil, ki prepričljivo prikažejo, kako bi znani spevi zveneli v slovenščini. Tudi vzdušje njegovih avtorskih pesmi je temu primerno vezano na zgodnja ameriška folk izročila in glede na to, da je naše, v zadnjih desetletjih kolektivistično slovanstvo vse bolj pozahodnjeno, bo znala biti Matejeva individualistična melanholija v prihodnje deležna večje razpoznavnosti.

PEARL JAM

Pearl Jam

Kakšna je zgodba grungea skoraj dvajset let zatem, ko se je rodil v Seattlu in v devetdesetih letih več kot navdušujoče ponudil družbeno-kritično ostrino in trdo osebnoizpovedno poetiko? Še danes se natančno spomnim dne, ko se je leta 1994 ustrelil Kurt (tako kot se moj oče spominja dne, ko je bil ubit John Lennon, ali ko so preminili Bob Marley, Jim Morrison in Jimi Hendrix). Layne Staley, frontman skupine Alice in Chains je osem let za Cobainovo tragedijo vzel prevelik odmerik drog, Chris Cornell (Soundgarden) zdaj deluje v zasedbi Audioslave, Screaming Trees so razpadli, Courtney Love pa je dokazala, da zna s svojim alternativnim narcisizmom dvigovati bolj ko ne umazani prah. Pod plaščem Davea Grohla so se na sceni ohranili Foo Fighters, a nekoliko bolj grungeovsko na trenutke zvenijo celo The Raconteurs – nova zasedba Jacka Whitea.

V srčiki zgodbe o grungeu so bili od nekdanj Pearl Jam, ki so se pojavljanju izven studiev in koncertnih prizorišč bolj ali manj izognili, ter morda ravno s tem ohranjali preživetje osebne in umetniške integritete. Lani julija so jih bralci revije USA Today izbrali za najboljšo ameriško skupino vseh časov. Ne naključno. Njihov prvenec Ten je dejansko najboljši rockerski album, ki ga je moj psihofizični ustroj kdaj sprocesiral, in ko so pred dvema mesecema izdali novi album, poln obetov za obuditev speče glasbene struje, ter ga povrh vsega poimenovali po sebi, sem seveda odbrzel v trgovino. To, da Busheva Amerika boleha za marsičim, pojejo tudi ptički na drugi strani Atlantika in Eddie Vedder je bil vselej eden najvidnejših antibushevskih aktivistov. Pearl Jam so ustanovili dobrodelno fundacijo z imenom Vitalogy, zdaj pa so očitno začutili, da je prišel čas za širšo akcijo in izrazitejši nastop na glasbeni sceni. Konec septembra naj bi jih med drugim videli v Zagrebu.

In album? Predvsem zaradi Vedderjevega intenzivnega kadilstva peša vokal – najmočnejši člen tega kvinteta. Onkraj razbrzdanih singlov Life Wasted in World Wide Suicide znova najdemo nekaj mirnejših biserov kot naprimer Parachutes, Gone, Come Back in Inside Job. Med hitrejšimi komadi, ki so si, resnici na ljubo, precej podobni, pa izstopata Marker in the Sand ter Unemployable. Le z večkratnim poslušanjem postane nedvoumno jasno, da so Pearl Jam še vedno živi in z njimi tudi grunge. In seveda je tudi mišljeno, da si tovrstnih albumov ne zavrtiš samo enkrat.

RAZORLIGHT

Razorlight

Album Razorlight je nedvomno ena največjih glasbenih osvežitev tega leta. Če smo se nekateri že spraševali, kdaj bo nekdo na dovolj dostojanstven način začel igrati nekaj, čemur bi lahko rekli enostavno »rock«, ne da bi zvenel pogrošno, nedoločno, obdrsano in zastarelo, nam odgovor prinašajo Razorlight. Igrajo preprost in neposreden rock, kakršen je nastajal tekom celotnih osemdesetih: Dire Straits, Billy Joel, Genesis, Bruce Springsteen, David Bowie ... Vsi člani niso Angleži (vmešajo se Švedsi), a vseeno cikajo na bende kot so bili nekoč Housemartins in Boomtown Rats. Skupini marsikdo očita plagiatorstvo in vpletli so se v kar nekaj sporov z vzporednimi indie novinci, od The Kooks do British Sea Power. Pevec in vokalist Johnny Borrell je med drugim igral bas na prvih posnetkih kontroverzne skupine The Libertines, resnici na ljubo pa je po vokalni izvedbi (in izgledu) najbolj podoben mlademu Bobu Geldofu. Ravno to pogosto iskanje vzporednic s preteklo in sedanjo glasbeno sceno je Razorlight naredilo samosvoje in kdor meni, da ne bodo zrasli izven pridevnika »indie«, se je zmotil.

Tudi na drugem albumu se ne trudijo zvočnega etra napolniti do zadnje celice, kar sicer že nekaj let obseda večino glasbenih izvajalcev vseh popularnih zvrsti. S tem Borrell in družčina dosežejo praznino, ki vsakemu od petih instrumentov (tri kitare, klaviature in bobni) ponudi dovolj prostora za suveren izraz. V ospredje je postavljen vokal in neposredna besedila, ki so delno osebna in delno družbeno angažirana (takšne dolgočasne stavke smo v glasbenih recenzijah brali pred uspehom Nirvane in morda je spet čas zanje). Vse skupaj pa poganja večplastna ritmična melodika, primerna tudi za maturitetne ples in v nekaterih primerih za miren ples v dvoje ob treh zjutraj, ko se DJ že umiri. America je postala vsesplošni hit, nad kakršnimi smo se – zaradi njihove preprostosti – vsaj zadnjih deset let zgražali. Besedilo nikakor ni zvito iz trte: »There's nothing on the TV nothing on the radio / That means that much to me / All my life watching America / All my life there's panic in America / Oh Oh Oh, Oh / There's trouble in America«. Razorlight postajajo veliki na staromodnen način.

RAZORLIGHT

STING

Songs From The Labyrinth

(Glasba Johna Dowlanda)

Sting, ki ga razen s skupino The Police kritiki niso uvrstili v knjigo 1001 album (ki ga morate slišati, preden vas pokopljejo), je z albumom Pesmi iz labirinta zaokrožil svoje izlete od rocka, preko etna, jazza in kvazi-countryja do tehno-popa in tokrat pristal v sedemnajstem stoletju pri klasičnih madrigalih. Posrečeno, vendar nikakor ne presenetljivo, še posebej če smo bili pri njegovih dosedanjih albumih pozorni na umetnikove izlete h koreninam keltske in kasnejše gosposko-puritanske otoške kulture. Morda sta komu ostali v ušesih pesmi kot Valparaiso ali I Was Brought to My Senses, ki poleg I Hung My Head (njo je priredil tudi Johnny Cash) edini izstopata na manj prepoznavni plošči Mercury Falling. Tudi Fields of Gold in Fragile sta že davno tega nakazovali, iz katerega dela podzavesti se mu pogosto utrne navdih in če je na svojih številnih albumih skušal uporabiti čim več glasbil iz nasledstva svoje (in tujih) dežel, se je po labirintu sprehodil zgolj z lutnjo pod pazduho.

John Dowland (1563-1626) je bil madrigalist z melanholičnim predznakom, pa tudi ljubezenska pisma mu niso bila tuja. Labirint nakazuje iskanje duš dveh spolov, ki se iščeta v listnatem, s kirurško natančnostjo oblikovanem labirintu. Jane Austen, pa to ... Sting zatrjuje, da gre za pop(evke) 17. stoletja, z melodijami ter besedili, ki jih je vredno obnoviti. Na lutnji, ki prvotno izvira iz Perzije, ga zato spremlja bosanski mojster Edin Karamazov, rojen leta 1965 v Zenici in eden najbolj iskanih brenkačev na tem romantičnem inštrumentu. Med drugim je zaslovel z deli B. Brittena in J. S. Bacha. V dveh primerih za lutnjo poprimeta kar oba, Sting pa poleg petja v zanj povsem novih glasovnih dimezijah, barvah in razponih občasno prebira prefinjeno vzvišene leporečne odlomke iz Dowlandovih pisem.

Tokrat se je gospod Želo zares presegel. Iz naftalina je potegnil glasbo, ki je bolj stvar izvedencev kot pa širšega posluha, in jo postavil v luč splošnega zanimanja. Slišimo tudi, zakaj se za podobno glasbeno pot ni odločil v mladih letih, čeprav je do vseh oblik glasbe vedno gojil občudujoč in nekako svet odnos. Razlog je v njegovem glasu, ki pač ni naravno čist. Ampak ravno ta dotik hripavosti daje projektu zven avtentičnosti, saj se je ta glasba celo bolj kot na dvorih pela na domovih petične gospode. Sting je v romaneskni avtobiografiji Broken Music popisal predvsem svoja otroško-mladostna leta (ko ga je, denimo, kot najstnika, v nekem klubu napadel hrup velikana v vzponu, Jimyja Hendrixa) in obdobje s skupino Police. No, stvar si zasluži vsaj še eno poglavje, opremljeno z njegovimi novejšimi glasbenimi izleti.

THE RACONTEURS Broken Boy Soldier

Raconteur je nekdo, 'ki zna doživeto pripovedovati zgodbe in anekdote'. Pripovedovalec je. Zgodbar. In tega ne zna vsak. Nekdo manj, nekdo bolj. Jack White pač. Drugače si z rokerskim minimalizmom v The White Stripes ne bi priigrjal renomeja, kakršnega si je. Zdaj se je premaknil naprej. S prijatelji iz mladosti, ki nikdar niso zares prekinili z igranjem, je ustanovil nov bend in to zelo suvereno. Bolj suvereno kot Eminem s svojimi temnopoltimi kameradi D-12. Vprašanje, ki si ga je marsikdo zastavljal, je bilo, ali bo Jack v več instrumentih videl več umetniškega potenciala, ali pa bo minimalizem samo še bolj nasičil z rdečo, belo in črno? Tega ni vedel nihče, razen morda tisti, ki so ga videli v stranski vlogi brenkaškega potepuha v filmu Hladni vrh, v epu iz časov ameriške državljanske vojne. Tedaj je postalo vnovič jasno, da gre za enega najbolj vsestransko nadarjenih rockerjev, bluzerjev in folkerjev ta čas, da v tem početju resnično uživa in da se zlepa ne bo upokojil. Prav tako ni videti, da želi samo malo predahniti od 'sestre' Meg – zadnje koncerte sta imela marca na Japonskem – temveč so ambicije Zgodbarjev resnejše.

Kvartet ima kar dva vodilna glasova, ki sta oba tudi kitarista oziroma klaviaturista. Morda spominjata celo na neprekosljivi tandem Lennon/McCartney. Ob raskavem Jacku stoji bolj melodičen Brendan Benson, za bobni je Patric Keeler, na basu pa Jack Lawrence. The Raconteurs so mešanica tako raznovrstnih slogov, kot so jih bile v preteklosti zmožne le redke skupine in album je pravo zvočno popotovanje po zanimivih pokrajinah starega rocka. Z drugimi besedami – če v današnjem svetu iščete melosne sledi Beatlov (Yellow Sun), jih iščite pri Zgodbarjih. Enako velja za stopinje, po katerih so hodili Led Zeppelin (izvrstni Broken Boy Soldier ter Blue Veins), Jimi Hendrix (Level), CCR (Hands), Frank Zappa (Store Bought Bones) in Pixies (prvi singl Steady As She Goes). Če zna nekdo pripovedovati zgodbe in nekdo ne, mora enako veljati za poslušanje zgodb in tudi to je razlog za to, da The Raconteurs ne bodo čez noč zrasli v samostojen stadionski bend. Obenem so dovolj veliki, da bodo to poletje koncertirali na največjih festivalih (Roskilde, Fuji Rock Festival, Lollapalooza, Vital Festival, Rock En Seine, Reading, Leeds) in v še več teatrih po ZDA. Če bodo tako plodni, raznovrstni in bazični tudi v prihodnje, se jim morda obeta bistveno večja kariera kot jo imata za seboj The White Stripes.

YUSUF An Other Cup

Steven Demetre Georgiou se je rodil grško-ciperskemu očetu in švedski mami. Živel so v Londonskem Sohu, kjer so imeli restavracijo. Zaslovel je v sedemdesetih letih. Kot mistik z akustično rockersko naravnostjo in z nadimkom Cat Stevens je prodal preko 60 milijonov albumov, nato pa doživel brodolom. Klasičen, na morju. Sredi morja se je zaklel, da bo v primeru, če preživi, svoje življenje posvetil božji službi. Očitno se oče Grk s svojo ženo ni poročil zato, ker bi bila pravoslavne vere, zato se religijsko nista mogla dovolj natančno opredeliti in navdušiti podmladek za to ali ono vejo krščanstva. Demetre je kmalu po bližnjem srečanju s smrtjo dognal, da je pod kožo drugačen. Brodolom je preživel in ko je v roke dobil Koran, ga ni več izpustil. Spet je prevzel novo ime, kar se za ljudi v šov biznisu spodobi (David Bowie, Prince), glasbeno kariero pa začasno obesil na klin. Toda islam zanj ni bil muha enodvenica, zaradi česar Zahod ni dočakal njegove vrnitve na sceno vse do danes, do digitalnega atomskega veka – do informacijskega kapitalizma v tretjem tisočletju. Do časa, ko so ga na nekem ameriškem letališču okrivili celo za potencialnega terorista. Upor je moral slediti.

Poročeni mož in oče je v duši še vedno isti deček, ki se je igral na domačem dvorišču – otroci ob igri so bili nekoč in so še danes njegova pogosta tema (nekoč Where Do The Children Play, danes Middy). Druge priljubljene teme iz njegovih songov so nebesa, drugačni svet, konec, ki bo razkril človekovo pravo naravo, svetloba v duši, sprehodi po vrtu duhovnosti, resnična ljubezen, polja in sploh narava kot taka. Kot bi brali sufija Rumija: sledil bom resnični ljubezni / sanjal sem o času in prostoru, kjer se nihče ne jezi / en dan naenkrat se lahko učimo preteklost pustiti za sabo in prihodnosti pogledati v oči / če želiš pomagati sočloveku, ne moreš barantati z resnico / rodil se je kot Ljubljani, kot božanska volja. Čista mistika, skratka! Med skladbami se nahaja tudi priredba Don't Let Me Be Misunderstood, ki je v rock zgodovini doživela na desetine bolj in manj znanih preblek.

Tudi Yusufov zven je obstal tam, do kamor ga je pripeljal pred tridesetimi leti. Klasična rock zasedba, brez pretiranih odklonov v orientalistvo ali kaj podobnega. Prijetna in lahko poslušljiva versko angažirana poezija, ki ji po ezoterični globini ni para. Ob kontrazrcalu, ki ga Zahodu dvigne – kar recimo mu ... Cat Stevens – je na dlani, da je krščanski in tudi ateistični svet dandanes srčno mnogo bolj trd in robot od drugih svetovnih kultur, ki vsaj v svojem duhovnem jedru morda niso tako zelo razklane.

